

1. Шевченко Т. Повне зібрання творів. У 12 т. Т. 6. Листи. Дарчі та власницькі написи. Документи, складені Т. Шевченком або за його участю / Тарас Шевченко ; [редкол. : М. Г. Жулинський (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 2003. – 496 с.
2. Шевченко Т. Повне зібрання творів Тараса Шевченка. Т. III. Листування / Тарас Шевченко ; Всеукр. акад. наук ; Комісія для видавання пам'яток новіт. укр. письменства ; [ред. С. Єфремова]. – К. : Держ. трест «Київ-Друк», 1929. – XXXVI, 1004 с.

Карпинчук Галина. Епістолярій Тараса Шевченко: вклад в его изучение Михайла Новицького. У статті розглянуто вклад шевченковеда М. М. Новицького (1892–1964) у виявлення і изучення епістолярія Т. Г. Шевченко. В частности, раскрыты его заслуги в исследовании епістолярія поета из архива Департамента полиции и других архивов Петербурга, Москвы, Киева; проанализированы напечатанные им научные труды и рассмотрено участие М. М. Новицького в изданиях епістолярія Т. Г. Шевченко. Установлены текстологические принципы печатания ученым епістолярія поета; определено его роль в подготовке комментариев, которые стали важным источником для дальнейшего изучения жизни и творчества Т. Г. Шевченко. Выяснено, что М. М. Новицкий-шевченковед нашел и напечатал около 90 писем из епістолярія поета, среди которых более 50 были напечатаны впервые. Около двадцати писем М. М. Новицкий атрибутировал. Работа М. М. Новицького над епістолярием Т. Г. Шевченко, которая началась в 1924 г. и длилась на протяжении всей его творческой жизни, так и не была оценена в шевченковедении. Издание «Полное собрание сочинений. Т. 3. Епістолярій» (1929 г.), в составлении которого принимал участие М. М. Новицкий, было запрещено на протяжении многих лет, а результатами его работы над письмами Т. Г. Шевченко в 1950-х гг. воспользовались другие шевченковеды.

Ключевые слова: епістолярій, автографи, архив, шевченковедение, издания епістолярія Т. Г. Шевченко, М. М. Новицкий.

Karpinchuk Halyna. The Correspondence of Taras Shevchenko: Contribution to Study it of Mykhaylo Novytskyi. In this article is relating about the contribution to literature of M. M. Novytskyi (1892–1964). In particular, tells about his work with correspondence of T. H. Shevchenko that was found in archive of Police department and others archives of Peterburg, Moscow and Kyiv. This article shows the part of scientist in the complete edition of letters of T. Shevchenko. Particular attention is paid to determine the peculiarities of individual textual decisions of investigator in this editions (dating, selection of the base text, composition in publishing). M. M. Novytskyi was written commentaries and notes, was composing indexes. Him scientific works used to writing of T. H. Shevchenko biography and others works about poet. The scientific works of M. M. Novytskyi was analysed and we ascertain that scientist found about 90 letters of poet and to him, approximately 50 he was printed for the first time and him belong to attribution about 20 letters of T. H. Shevchenko. The work of M. M. Novytskyi with correspondence of T. H. Shevchenko, which began in 1924 and lasted for the forty years in general has not been appreciated. Edition “Complete works. Vol 3. Letters” (1929) was banned for many years, and the results of scientific work of M. M. Novytskyi used the other philologists in 1950.

Key words: correspondence, autographs, archive, T. H. Shevchenko studies, editions of correspondence of T. H. Shevchenko, M. M. Novytskyi.

Стаття надійшла до редколегії
18.04.2014 р.

УДК 821.161.2.09

Ольга Капура

Поетика «відфольклорних» навіянь Михайла Старицького (лірика й ліро-епіка)

У статті схарактеризовано феномен фольклоризму в ліричних творах видатного українського письменника М. Старицького. Проаналізовано поетичні твори, де спостерігається процес спілкування автора з народнопоетичною творчістю. З'ясовано особливості переосмислення письменником фольклорних елементів, залучених до художньої канви його ліричних творів. На матеріалі його лірики, ліро-епіки досліджено ідейно-естетичну взаємодію фольклору та літератури від звичайних стилізацій до складного синтезу народних і власне літературних компонентів, розвиток літературної культури «відфольклорної» писемності.

Ключові слова: фольклоризм, М. Старицький, фольклорні елементи, фольклор, література.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Актуальність статті зумовлена потребою вивчити процеси літературно-фольклорних взаємозв'язків у поезії М. Старицького, щоб оцінити ідіостиль письменника, виявити світоглядну спільність митця та народних традицій, також потребою осмислити й узагальнити взаємозв'язок фольклору й літератури на матеріалі творчості Михайла Старицького, розкрити ідейно-естетичну еволюцію фольклоризму автора, його збагачення традиції двосистемного спілкування. Українська наука про літературу та творчість М. Старицького має в своєму активі праці, присвячені різним аспектам взаємозв'язку фольклору і літератури та критиці творчості письменника, таких авторів, як В. Бойко, О. Вертій, О. Дей, І. Денисюк, М. Дмитренко, С. Зубков, Р. Кирчів, В. Коломієць, Н. Левчик, В. Погребенник, В. Поліщук та ін.

Мета дослідження полягає у тому, щоб виявити місце і роль фольклору в поезії М. Старицького, з'ясувати тип фольклоризму творів письменника. **Завдання** статті: глибше вивчити стильову палітру творчості Михайла Старицького, виявити ознаки фольклоризму в його ліричних творах, продемонструвати активне використання ним функціональних можливостей фольклору.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Українська поезія 70–90-х років XIX ст., зокрема класична, містила невід'ємний складник образності – український фольклор, що й було її перманентною ознакою. Мистецькі уроки спілкування з народно-поетичною традицією в попередню літературну добу дали І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Куліш та ряд інших письменників. Художні осяги цих літераторів XIX ст. були міцно закорінені у джерелах народної поезії. В українській літературі цього часу широке використання фольклорної традиції тривало попри зростання антистетичних до процесу факторів. Коли чільним лірикам-реалістам другої половини XIX ст. таке використання допомагало витворити масштабний образ народного життя, то Михайло Старицький, який поєднував реалізм із романтизмом, удосконалювався в межах традиції або й виходячи за них. Деякі сучасні дослідники зазначають, що лірик послуговувався традиціями вибірково; так, у віршах-поминальниках відсутня фольклорна образність та символіка, хоча традиційним у жанрі залишалися звертання до померлого, до сумної громади та образ пісні як втілення духовного безсмертя, що і є одним з фольклорних елементів.

Старицькому-епіку притаманне типово романтичне зіставлення різних епох історії України та його авторського часу (вірш «Гетьман» створений засобами літературного фольклоризму). Вірш заснований на народних історико-героїчних та міфологічних легендах та переказах про героїв. Народ вірив, що його герої не загинули, а чекають слушного часу в таємних печерах. Цей зв'язок твору з національно-народними джерелами виявляється у фантастичних, надприродних діях – оживленні мерця:

*Здіймається маревом білим
На білім вогнистім коні
І в шатах вже бурюю лине
По рідній його стороні... [4, с. 169].*

Поетика «Хрещенської ночі» (інша авторська версія назви) ґрунтується на фольклорних образах-символах: ніч під Водохреще – час незвичних, «тайничих» дій; білий кінь з вогненними очима; «кривава сльоза», що оживлює мертвих; «печери труна». А в образі-символі «хреста» ми бачимо християнську Україну, що *кремніє від туги навік у ярмі царів*. За допомогою домислу та вигадки незрозумілі природні явища чи суспільні події витлумачуються через надприродне (міфічне) і вияв бажань наратора-патріота: весняні струмки і води Дніпра до часу ховають «сина останки» у «печері труні». Також можна простежити народнопоетичні чи утворені словоскладанням за їх зразком виражальні засоби: «печера-труна», «скрута-розрада», «змій-кінь», що є невід'ємними складниками сюжетобудови та мови твору, підсилюють його фольклоризм. М. Старицький часто використовує постійні епітети й виразні метафори: «конем ясногривим», «вогнистий кінь», «очі палають стидом», «повстали будови дворців» (їх називають ще апріорними, епічними, орнаментальними), які також є засобом фольклорного стилю. Дієслівним засобом апелюваності фольклорного стилю у вірші є заклик із порівнянням «Вставайте, сини мої, квіти!». Ці фольклорні елементи свідчать про те, що вірш «Гетьман» за образним ладом близький до жанру української романтичної балади. Михайло Старицький поєднав тут фольклоризм з історизмом, критичністю до становища України у XIX ст., при цьому використані уснопоетичні елементи цілком відповідають природі самого жанру та його

естетики й спрямовані саме на несподіване й таємниче. Завдяки цьому зростає читацький інтерес до зображуваних подій, посилюється емоційна дія баладного сюжету. Водночас романтична незвичайність, таємничість балади «Гетьман» – лише маскувальний покрив аж ніяк не романтично-примарливої, а гранично реалістичної у соціальній оголеності картини дійсності України: «залізниці», «дворці», «пишнота» і як контраст, «обдерта голота», якій «нема просвітку», «народ у кайданах», у «ярмі». До цієї балади соціальна наснаженість думки і національний біль увійшли органічно і художньо переконливо. «Гетьман» – поодинокий приклад «олітературення» Михайлом Старицьким фольклорно-баладного компонента, але він переконує у продуктивності привнесення до цього жанру соціальної і національної проблематики. Як зауважила Н. Левчик, порівняно з іншими опрацюваннями жанру української романтичної балади (Т. Шевченко, Ю. Федькович, С. Руданський), легендарно-історичний «Гетьман» – крок до реалізму завдяки синтезу романтичних узагальнень і умовностей та реалістичної конкретизації бачення.

Н. Левчик зазначила: «Осмилення поетом народної творчості, фольклору йшло у руслі нових естетичних оцінок епохи. У поняття “фольклор та етнографія народу” у другій половині XIX ст. вкладався досить широкий зміст, який виходив за межі народнопоетичної творчості до деталей побуту. Деякі представники романтичної естетики вважали, що письменник може перебрати на себе функцію творити від імені народу народну поезію. Перебільшення ролі митця в розвитку народнопоетичної творчості, як і застосування мовно-національних ознак фольклору, багато в чому шкодили прогресивному розвитку української літератури, підтримували ідею національної відрубності, хуторянства, замикання у межах вузьких етнічних рамок. Що ж до позиції М. Старицького, то він поділяв прогресивний погляд на фольклор як на невичерпне джерело мовних, естетичних духовних потенцій українського народу. Представники цього важливого для свого часу руху, вивчаючи фольклорні та етнографічні багатства народу, прислужилися не лише художній думці. Уважно спостерігаючи за життям і побутом народу, вони водночас розкривали економічне, політичне його становище. Їх детальні описи-картини зафіксували величезний матеріал до пізнання суті народного характеру» [2, с. 45]. Життєдайні джерела та реалізовані творчі потенції фольклору сприяли вдосконаленню художньої майстерності, формували вищу культуру літературного фольклоризму, вчили влучного і водночас місткого вислову, збагачували асоціативний ряд творчого мислення народною символікою тощо.

Взагалі тваринну й рослинну народну символіку Старицький-лірик використовував нечасто. Це образи лози як символу бідності, вбогого життя («Вечірня»), калинового цвіту, що за народним повір'ям, має властивість заспокоювати серце, втишувати його болі («Думка»), соловейка як вільної пташки, дуба та явора – символів краси рідного краю, свідків радості і горя в житті людини («В садку»).

Поетика культування прийомів і засобів українського фольклору не вичерпується у митця вживанням цих знаків-символів. У поезії М. Старицького знаходимо чимало й інших художніх образів-символів народнопоетичного походження, які актуалізовані і трансформовані в душі соціальної оцінки явищ народного життя. Соціальність як першооснова осмилення дійсності за реалізму виявилась і полягає у трактуванні українського народного одягу. Народний костюм для української інтелігенції 80-х років – це не просто одяг, річ утилітарного призначення. Насамперед це намагання зрозуміти народ і стати зрозумілим для народу, а також символ тривання й активізації національного почуття. Саме таке розуміння символіки народного одягу бачимо в поезіях М. Старицького («Марусі»). Тож у нього деталь одягу виражала стиль епохи, ідеологічні, духовні пошуки української інтелігенції 70–80-х років XIX ст.

Неминучою поетичною домінантою лірики Старицького є тема долі України. Патріотизм М. Старицького глибоко демократичний за своєю суттю. Провідний образ – рідного краю – розкривається різнобічно і генетично пов'язаний із фольклором. Любов поета до України нерозривно пов'язана з любов'ю до знедоленого народу, з прагненням поліпшити його життя. Коли б поет не брав перо – перед ним завжди поставала проблема історичної недолі рідної землі, яка була поневолена, зруйнована, обікрадена і зганьблена. У віршах «Швачка», «Край комінка», «Сумно і темряво», «Чертог сіяв...», «Учта» поет висвітлює тогочасну дійсність, соціальні проблеми суспільства, зображує хвилюючі картини народного горя. Українська недоля відтворена образом халупи з «подертим дахом», де страждає з дітками «сердешна мати» – сама Україна. Довгими зимовими ночами гнеться над панським шитвом удова, щоб заробити на шматочок хліба, прогодувати малих діток. Реалістично відтворюючи соціальні контрасти в тогочасному суспільстві, М. Старицький влучно добирає фольк-

лорні образи, де фольклорне поєднується з літературним мисленням автора, наприклад: панство – це «мир трухлявий», «загребущий», Російська імперія – «смітник заласних поганців», «мла густа», «нетребство біде», «кат-правець»; трудящі – це «страдниця-мати», «скорботний люд», у якого «хати подерті», у їх світі панує «неволя й мла», «скрута і туга», «голод-пан».

Значна роль серед фольклорних відгуків належить порівнянням, що показують певний емоційний відтінок ставлення поета до життя. Це можна спостерігати у вірші «Край комінка»: «Надворі стогне завірюха, Мов звір завива», «Сердешна мати, немов з хреста сьогодні знята», «Сидить біда, немов мара», «В кутках горбатих аж чорніє, Немов діди які стоять...» [4, с. 86]. Цими відфольклорними образами, емоційними й експресивними, поет намагається змалювати нещасливу українську долю.

У вірші «Нива» фольклоризм виявляється на синтаксичному рівні через звертання, які емоційно наснажують текст вірша, створюючи тим ефект щирої бесіди автора з нивою: «Гей ти, ниво, твого гону. Від Карпату аж до Дону», «Що ж то, ниво, лихом збита», «Ох ви жалібники-діти», «Правда, ниво! За словами не рушали ми з ралами» [4, с. 77].

Саме Україна персоніфікована у фольклорному ключі, змальована «укритою килимами», «огорнута лугами», тобто не орана, не оброблена і непоруїнована в красі своєї природи. Тільки

*Чужі руки
Завдавали мені муки,
Реп'яхами засівали (натяк на Росію) [4, с. 165].*

Ще один із прийомів М. Старицького лірика у творах – це використання міфо-фольклорних образів. Цю образність, зокрема зі сфери тваринного світу, можна простежити у поезії «Борвій», алегоричні образи якої передають наростання соціальної бурі. Цей образ семантично пов'язаний із міфічним образом бога Борея, що символізував різкий північний вітер, ураган; образ однозначний, «Чорне хмарище», що «заступає світ, стеле темряву», у той час політичний та нагадує «страховище з пекла зрушене», його можна сприймати як уособлення самодержавної політичної реакції, за якої «душно, млосно, і задуха та, мов гнітить усе важким каменем», коли не можна «вільно дихати, в голові гуде, думи сковані, в серці млявому – рабські страхи». А «лиховісна туча» символізує наростання «грому-грюкоту», обіцяє стихійний бунт знедолених: «смерті наглої» лякаються «багатирички», а сіромі вже ніщо не страшно. Буття бідняків – суцільне страждання, злидні, «то хоч смерть ота угамує їх, в ямі темній дасть відлежаться», – констатує автор-гуманіст.

Ставлення мовця до бурі згодом прояснюється. М. Старицький, з одного боку, осуджує руйницьку стихію бунту: буря реве, як дикий звір, усе трощить, знищує на своєму шляху, від її гуркоту – «із страшних гармат разом вдарила» – аж земля здригається. Та з іншого – він переконує «бідарів», що «горобина ніч» – їм «не мачуха», у фольклорному стилі адресує їм розраду – «порадоньку»:

*Після борвію легше дихати, –
Із заліз думки вириваються,
Серце в грудях б'є якось сміливо,
І скриляються знов надіянка,
Що й окривдженим правда станеться!.. [4, с. 166].*

Отже, цей образ якнайкраще передає складні взаємини письменника-громадянина із середовищем, його душевні боріння й устремління, прагнення бачити рідний край вільним та щасливим.

Поряд із громадянсько-політичними поезіями в доробку М. Старицького знаходимо пейзажну та інтимну лірику. М. Старицький був закоханий у чарівну природу України і талановито оспівав її у таких творах, як «На морі», «Парно, душно, як ніколи...», «Зорі, зорі, ясні очі...», «Вечір», «Весна», «Бажання», «На озері», де, за народнопісенними джерелами, досягнута гармонійна єдність життя типово української розкішної природи і поетичного переживання ліричного героя. Канву фольклоризму у цих творах можна спостерігати через великий спектр образів: образи хмар, які тануть, «мов злotosяйне пасмо мрій», «щасного» соловейка, «гордочолого» чуба, кетягів калини, що зазирають у вікно, «черемх убрання лебединого», срібних хвиль туману, що огортає наміткою діброви, ночі, що «зліта крилом імлявим». Усе це свідчить про потяг до психологізації пейзажу, про емоційне переживання

краси рідного краю, органічне засвоєння образності й самого типу світосприймання народнопісенної творчості, розуміння її традиційної символіки.

Природа в поезії М. Старицького є не стільки самостійним предметом зображення, скільки засобом глибинного художнього пізнання й осмислення життя сучасного ліричного героя. Ритм картин природи у віршах «Вечір», «Тихо плине нічка дружка...», «Як урочисто тут, замовк величний бір...», «Темно, ліс», «Сиділи ми...», «Поету», «Сльоза», «До України», «Весна» доповнює і поглиблює настроєву тональність роздумів ліричного героя над життям, долею тощо.

Цікавою для розуміння поета як співця високих людських почуттів любові та кохання є поезія-триптих «Монологи про кохання» з її широко розгорнутими фольклорними образами любові та кохання, що виступають як окремі поняття. Любов – це високе почуття, першооснова життя, підвалина істинно людських, гуманістичних суспільних відносин:

*...Любові сила
Необорима, чарівна;
Вона весь божий світ скрасила
І ним орудує вона!
Вона з'явилась в творчій слові
І благу спільному сприя... [4, с. 154].*

Любов – велика суспільна сила, «прихил до люду, до бідах», вона адресована борцям «за благо всіх, за світ науки, за спільне щастя на землі...»

Із глибин всеосяжної любові народжується образ кохання. Як і любов, усебічний розвиток та істинну суть він здобув лише за умови гармонії особистого і суспільного (в цьому полягає «позафольклорний» внесок автора).

*Прощаємось ми не надовго з тобою...
Кохання – глум в невірній тім'ї.
В своїм краю ти будеш вік рабою,
Я буду теж в рабському вік ярмі... [4, с. 155].*

Для ліричного героя поезії Старицького любов як вищий сплав духовної гармонії переважає, однак, над коханням, яке виступає як інтимне почуття, пристрасть. Таке почуття «себе лише вважає, А інший мир їй зайва мрія... Хоч завались, хоч пропади – Коханцям мало в тім біди!».

Із фольклорними співдіють поетичні образи автора «хвиль шовкового волосся», «лілеї рук», вони цілком природні, оскільки перша частина триптиха повністю присвячена любові як реакції на жіночу вроду.

Реалістична за своєю суттю поезія Старицького розкривається в пафосі романтичного піднесення, експресії вислову. Незаперечний її зв'язок, особливо інтимної лірики, з народнопісенною творчістю, фольклорною символікою. Це традиційні порівняння дівочих очей із зірками, дівчини з рибонькою, лебедонькою. На відміну від попередників, Старицький не часто звертається до традиційних фольклорних символів, образів, зазвичай вони у трансформованому вигляді.

Осмілене та індивідуальне звертання фольклорної символіки спостерігаються й у віршах, де відбувається драматизація поетичного вислову («Двері, двері замкніть...», «Ой, знущались з мого слова...» «Звитяга» та ін.). Тут драматизм ліричного переживання опертий на метафоричність, образи – жести фольклорної символіки: «будити» (повертати до життя), «кидати каміння» (осуджувати), «рвати волосся», «битись в груди», «товкти головою» (виражати печаль, горе).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, лірика й ліроепос М. Старицького марковані фольклоризмом, який акумулював патріотичні, громадянські й демократичні інтенції, збагатив історію спілкування письменництва із уснопоетичною традицією та підніс її мистецьку

культуру. Сила і популярність поезії М. Старицького зумовлені не лише глибиною висловленого в ній почуття, а й творчим використанням народнописенних мовно-виражальних засобів і стильових прийомів. Вивчення становлення фольклоризму засвідчило, що цей процес тісно пов'язаний з проблемою народності у творчості письменника.

Джерела та література

1. Колесса Ф. Про вагу наукових дослідів над усною словесністю / Ф. Колесса // Фольклористичні праці. – К. : Наук. думка, 1970. – 212 с.
2. Левчик Н. Поезія М. П. Старицького (жанрові та образно-стильові особливості) / Н. Левчик. – К. : Наук. думка, 1990. – 124 с.
3. Левчик Н. Традиційне й нове в стилі М. П. Старицького / Н. Левчик // Індивідуальні стилі українських письменників XIX ст. – початку XX століття. – К. : Наук. думка, 1987. – С. 198–232.
4. Старицький М. Твори. У 8 т. Т. 1 / М. Старицький. – К. : Дніпро, 1964. – 561 с.

Капура Ольга. Поэтика «отфольклорных» мыслей Михаила Старицкого (лирика и лиро-эпика). В статье охарактеризован феномен фольклористики в лирических произведениях выдающегося украинского писателя М. Старицкого. Проанализированы поэтические произведения, где наблюдается процесс общения автора с народнопоэтическим творчеством. Выявлены особенности переосмысления писателем фольклорных элементов, вовлеченных в художественную канву его лирических произведений. На материале его лирики, лиро-эпика исследовано идейно-эстетическое взаимодействие фольклора и литературы – от обычных стилизаций к сложному синтезу народного и собственно литературных компонентов, развитие литературной культуры «отфольклорного» письма.

Ключевые слова: фольклористика, М. Старицкий, фольклорные элементы, фольклор, литература, стих.

Kapura Olga. Poetry “Fromfolklore” in Michael Staritskyo’s Thoughts Lyrics and Lyri-epics. The article examines the using phenomenon of folklore in lyrical works of famous Ukrainian writer M. Starytskyu. Poetry works were examined, where the author speaks to the folklore. The writer clarified the features of his thoughts by folklore elements in non-fiction lyrical works. On the material of his lyrics, lyric-epic ideological and aesthetic interaction of folklore and literature were investigated from the usual stylizations to the complex synthesis of folk literature and the actual components, the development of literary culture “fromfolklore” letters.

Key words: folklorism, Starytskyu, folk elements, folklore, literature, poem.

Стаття надійшла до редколегії
12.03.2014 р.

УДК 821.134.2:82-31

Катерина Касьян

Жанрові стратегії в романі Б. Ачаги «Сім будинків у Франції»

У статті на матеріалі роману баскського письменника Бернардо Ачаги «Сім будинків у Франції» зроблено спробу виявити та проаналізувати жанрові стратегії, що їх використав автор, та особливості їхнього функціонування в дискурсі постмодерну.

Ключові слова: колоніальний роман, жанрова модель, комедія інтриги, реконструкція, гетеротопія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Творчість Бернардо Ачаги (справжнє ім'я – Хосе Ірасу Гармендіа) значно вплинула на формування жанрового канону сучасної баскської літератури і привернула інтерес до баскської культури та мови. Починаючи з 1988 р., коли побачив світ знаменитий цикл «Обабакоак», автор був удостоєний численних нагород (зокрема, Національної премії з прози, премії Країни Басків та Премії критики), а його твір перекладено 20 мовами та екранізовано.

Панівною стратегією письменницької творчості Б. Ачаги є трансформація традиційних жанрів та створення на їх основі нових жанрових модифікацій – «гібридизмів». Трансгресивність жанрових меж, властива прозі Б. Ачаги, робить ненадійними будь-які жанрові визначення його творів. Сміливі композиційні, жанрові, структуротворчі експерименти автора дають змогу вийти за межі їх інтерпретації з позицій постмодерністської стратегії подвійного кодування.

У вітчизняному літературознавчому просторі не існує праць, які комплексно освітлювали б жанровий аспект творів Бернардо Ачаги. Фрагменти висвітлення проблеми, що нас цікавить, знаходимо